

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์การนำเสนอหัวข้อของหนังสือพิมพ์
วิทยุ และโทรทัศน์" ใ้อาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบในการศึกษา
วิจัย ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับชาว คุณค่าของชาว และการเลือกสรรชาว

นิยามของคำว่า "ชาว" มีมากมายหลายประการ เช่น ชาวก็คือสิ่งที่
ประชาชนสนใจ ชาวคือข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ซึ่งไม่มีค่าจำกัดความที่แน่นอน
ตายตัว อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนจะรู้ได้จากประสบการณ์ว่าอะไรคือชาว และอย่างไร
ควรนำเสนอ

Tuchman (1978 : 182-188) ใ้ชี้ให้เห็นบทบาทของสื่อมวลชนว่า
สื่อมวลชนกำหนดกรอบใ้คนเรารับรู้เหตุการณ์ในสังคมโดยที่งานทำชาว ใ้เปลี่ยนแปลง
สิ่งที่เกิดขึ้นใ้เป็นชาว ใ้ด้วยการสร้างความหมายใ้กับเหตุการณ์นั้น ในการสร้างความ
เป็นจริงของชาวซึ่งเป็นการศึกษาทางคานส์คมวิทยา ใ้นำไปสู่ทฤษฎีในเรื่องชาว 2
แนวทางคือ แนวคิดทางสังคมวิทยาแบบดั้งเดิม ซึ่งเห็นว่าการนิยามชาวของสังคมใ้
ยอมรับขึ้นอยู่กับโครงสร้างของสังคมเพราะโครงสร้างของสังคมกำหนดบรรทัดฐานและค่านิยม
ซึ่งมีอิทธิพลต่อคนในสังคมและบรรทัดฐานของงานอาชีพ ใ้ทำชาวจะแสวงหาเลือกสรรและ
เผยแพร่เรื่องราวที่คึกคักน่าสนใจหรือมีความสำคัญ โดยโครงสร้างของสังคมเป็นตัวกำหนด
ความหมายของชาว หากโครงสร้างสังคมและสถาบันสังคมเปลี่ยนแปลง ความหมายของ
ชาวก็จะเปลี่ยนแปลงตาม ชาวจึงเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนสังคม

แนวคิดใหม่โต้แย้งแนวคิดเชิงอธิบายความหมาย ซึ่งให้ความสำคัญกับกิจกรรมของบุุทำชาวและองค์กรชาวมากกว่าบรรทัดฐานของสังคม เพราะสังคมไม่ได้เป็นตัวกำหนดความหมายของชาว คุณค่าของชาวเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาโดยบุุทำชาวเป็นผู้กำหนดความหมายและลักษณะเหตุการณ์ว่าจะให้ออกมาในรูปใด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงวัตถุพิของชาว และได้ออกน้ามาจากการอธิบายความหมาย กำหนดความหมายหลายชั้นตอจนถึงนั้นชาวตามแนวความคิดนี้จึงมีอิสระทอนสังคม แต่ทำให้สังคมได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมรวมกัน

Schutz (1962, quoted in Tuchman, 1978) นักสังคมวิทยาได้พัฒนาแนวความคิดนี้ว่า คนเรายอมรับปรากฏการณ์ที่มีอยู่เสนอให้โดยไม่มีข้อกังขาใด ๆ เพราะสิ่งที่เราได้รับรู้เหมือนเป็นความจริงที่เป็นภาววิสัย (Objective) ซึ่ง ชูทซ์กล่าวว่าการยอมรับนี้เป็นไปตามธรรมชาติ (Natural attitude) เพราะคนเราเชื่อว่าปรากฏการณ์ที่เราได้รับนั้นคือความจริง แต่โดยแท้จริงแล้วเราได้รับรู้เรื่องราวที่มีทัศนะของบุุทำชาวปะปนอยู่ด้วย ชูทซ์ ย้าว่ามนุษย์เราเป็นผู้สร้างความหมายและใช้ความหมายรวมกันในสังคม แนวทางการศึกษาของ ชูทซ์ นี้จึงมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษางานชาว และชาวในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม

Gafinkel, 1967 & Cicourel, 1973 (quoted in Tuchman 1978) มีแนวคิดในเรื่องการสร้างความหมายว่า คนเราสร้างความหมายในลักษณะ รีเฟล็กซ์ิวิตี (Reflexivity) และ อินเด็กซ์ิคัลลิตี (Indexicality)

รีเฟล็กซ์ิวิตี หมายถึง การสร้างความหมายในลักษณะที่สะท้อนความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวของมัน เป็นการรายงานเหตุการณ์โดยตรง

อินเค็กซิคัลลิตี หมายถึง การสร้างความหมายให้กับเหตุการณ์นอกบริบท
 เกมของมัน หมายความว่าความดังบริบทเกมของมันเพื่อให้ผู้รับเข้าใจในความหมายของ
 เหตุการณ์ที่นำมาเล่า การสร้างความเป็นจริงในลักษณะนี้จึงจำเป็นต่องานให้ผู้รับรูบริบทเกม
 ของเหตุการณ์เสียก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

ทั้งนี้ วีเพิลชีวิตี และ อินเค็กซิคัลลิตี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
 ที่ผสมผสานกันอยู่ ในการเปลี่ยนเหตุการณ์ให้เป็นข่าว ข่าวที่เสนอแก่สาธารณชนจึงเป็นทั้ง
 การบันทึกเหตุการณ์และเป็นผลผลิตที่ไคดานการเลือกสรรเนื้อหา กำหนดรูปแบบการนำเสนอ
 และเพิ่มเติมรายละเอียดบางอย่างเข้าไปในกระบวนการผลิต Molotch & Lester
 (1975) เชื่อว่า ข่าวที่เสนอทำขึ้นตามความเข้าใจของผู้ทำข่าวที่มีต่อกระบวนการผลิตข่าว
 และกระบวนการทางการเมือง ข่าวจึงถูกผลิตขึ้นใหม่ตามโครงสร้างทางการเมือง หรือ
 องค์กรข่าว ดังนั้นข่าวจึงสะท้อนให้เห็นบริบทของการผลิตและการนำเสนอซึ่งเป็นลักษณะ
 วีเพิลชีวิตี

ทซ์แมน (1978 : 105) อ้างงานของ Erving Goffman (1974)
 ซึ่งไคเสนอแนวความคิดเรื่อง เฟรม (Frame) และ สตรีป (Strip) เพื่ออธิบาย
 การสร้างความหมายของข่าว

เฟรม หมายถึง กฎเกณฑ์ขององค์กรซึ่งควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่าง
 น้อยที่สุดทางคานส์คม และการเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นรูปธรรมของเราในเหตุการณ์นั้น ๆ

สตรีป หมายถึง ส่วนหนึ่ง ๆ ของกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินไป

ในความคิดของ กอฟแมน ถือว่า เฟรม ไคเปลี่ยนการพูดที่เลื่อนลอย
 หรือ ไม่มีความหมายไปสู่เหตุการณ์ที่มีความสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะถ้าปราศจาก

สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงแคการพูดครั้งหนึ่ง ๆ เท่านั้น จากตัวอย่างของคำสนทนา
ของบรรณาธิการกับผู้อ่าน ดังต่อไปนี้

- เป็นอย่างไรบ้าง
- ไม่มาก
- 6 ยอหน้าพอไหม
- ทกลง

โดยตัวมันเองไม่มีอะไรในความหมายนี้ แต่หากการจิก เเฟรม ให้กับคำพูด
ในลักษณะของการเพิ่มเติมข้อมูล สตรีป ก็จะถูกเปลี่ยนเป็นดังนี้

ผู้อ่านกลับเข้าไปในห้องข่าวหลังจากที่ไปดูเหตุการณ์ไฟไหม้ บรรณาธิการ
ถามผู้อ่าน "เป็นไงบ้าง" นักข่าวตอบ "ไม่มากนักหรอก" บก.ถามต่อไปว่า "6 ยอหน้า
พอไหม" ผู้อ่านตอบว่า "พอ" แล้วเดินไปที่โต๊ะข่าวและลงมือเขียนข่าวความยาว 6
ยอหน้าเกี่ยวกับไฟไหม้

เมื่อ สตรีป ถูก เเฟรม มันก็จะมี ความหมายขึ้นเพราะคำพูดนั้น ๆ
เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าการครอบงำถึงคุณค่าของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ในรูปแบบของการเสนอข่าวไฟไหม้ที่ผู้อ่านไปดูมานั้นเป็นเพียงไฟไหม้เล็ก ๆ ซึ่งมีคุณค่า
ในการเสนอข่าวเพียง 6 ยอหน้าก็เพียงพอ

ในการทำข่าวจะมี 2 กระบวนการที่เกิดขึ้นพร้อมกันคือ เรื่องราวที่เกิดขึ้น
เปลี่ยนเป็นเหตุการณ์ กับ เหตุการณ์เปลี่ยนเป็นข่าว ในกระบวนการแรก เเฟรม
เป็นตัวกำหนดว่าเรื่องใดถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ควรนำมาเสนอ ในกระบวนการที่สอง
สตรีปเป็นตัวกำหนดว่าเหตุการณ์นั้นจะปรากฏออกมาเป็นข่าวในรูปแบบใด ทั้ง สองครั้งนี้

ชี้ให้เห็นถึงหลักเกณฑ์ที่คนเราใช้ในการจัดระบบประสบการณ์ และแปลความหมายของเหตุการณ์ให้ผู้อื่นได้รับรู้เป็นขั้นตอนในการสร้างความหมายให้กับชาวนั้นเอง

ในการหาหัวหน้า บรรณาธิการจะหาหน้าที่เป็นหัวหน้า หรือ สกริป ซึ่งจะคัดเลือกชาว เพื่อนำมาเป็นชาว โดยอยู่ในความควบคุมขององค์กรหรือ เพรม ซึ่งจะกำหนดว่าเหตุการณ์ประเภทใดที่ควรนำมาเสนอ

ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ (2553 : 206-208) ไทกลาถึงงานศึกษาของ Galtung & Ruge (1965) เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญสำหรับการเลือกข่าวว่ามีอยู่ 3 แบบคือ 1. ปัจจัยด้านองค์กร 2. ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทของข่าว 3. ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม สำหรับปัจจัยด้านองค์กรเป็นปัจจัยที่พบได้มากที่สุดหลักเคียงเคียงที่สุด และมีปัญหาอคติการติดตามมา ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทของข่าว คือการเลือกเหตุการณ์ที่เขาได้กับความคาดหวังส่วนหนึ่งของชุมชน (หมายความว่า เขาค้นได้กับเหตุการณ์ข่าวที่เคยมีมาแล้วในอดีต) เป็นข่าวประเภทที่ช่วยให้ลักษณะของเหตุการณ์ที่เคยได้รับการยอมรับกันอยู่แล้วว่า คุณค่าของชาวนั้นยังคงมีคุณค่าอยู่ต่อไป และตลอดไป ส่วนปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม คือการให้คุณค่าของข่าวกับเหตุการณ์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นนำในชาติที่เป็นชาติชั้นนำ หรือมีชนชั้นก็เป็นเหตุการณ์ที่เลวร้าย มีความเชื่อกันว่าบรรดาเหตุการณ์ที่กล่าวนั้นล้วนอยู่ในความสนใจของประชาชน และเป็นค่านิยมที่สอดคล้องไปกับปัจจัยด้านองค์กรสื่อมวลชน และปัจจัยการเลือกประเภทของข่าวดังกล่าว นั่นคือการเลือกชาวนั้น ชาวจะคงไม่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเทศที่อยู่ห่างไกล และไม่มีควาสำคัญทางการเมือง ไม่ใช่เรื่องของคนธรรมดาสามัญที่ไม่ใช่ชนชั้นนำ ไม่ใช่ความคิด สถาบันและโครงสร้างและกระบวนการบางอย่างที่ค่อย ๆ เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาอันยาวนานและไม่ใช่ทันทันเราใจ ต้องไม่ใช่ข่าวที่หลาย ๆ ชนิด Rosengren (1974) กล่าวว่าข่าวที่กระตุนหรือธรรมชาติหรือความสนใจของชุมชนนั้น ก็อาจเป็นข่าวที่เกิดขึ้นมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ - การเมือง พอ ๆ กับข่าวที่มาจากคัดเลือกของผู้นำข่าวที่ใช้เกณฑ์ตามแบบฉบับของคุณค่าของข่าวก็เป็นได้

คุณค่าของข่าวความแฉกทั้งในอดีตและปัจจุบัน (Crump , 1974 : 47) (Gamble , 1987 : 94) มีอยู่ 10 ประการคือ

1. ผลกระทบ (Consequence) ข่าวซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื้อ
 ท่อชีวิตของผู้คนเป็นจำนวนมาก เช่น สงคราม เงินเฟ้อ หรือภาษีมูลค่าเพิ่ม
2. ความเด่น (Prominence) ความเป็นที่รู้จักหรือความเด่นของ
 บุคคล สิ่งของ สถานที่
3. ทันเวลา (Timeliness) ทำให้ข่าวไม่เก่าแต่ใหม่สด ไม่เพียง
 แต่เป็นเหตุการณ์เพิ่งบานพามาเร็ว ๆ นี้ แต่เป็นเรื่องราวครอบคลุมถึงปัจจุบัน
4. ความใกล้ชิด (Proximity) เหตุการณ์ใกล้ตัว ทำให้ประชาชน
 สนใจ ใกล้ตัวทางภูมิศาสตร์หรือทางความรู้สึก
5. ความขัดแย้ง (Conflict) เรื่องราวที่เป็นปัญหาขัดแย้งกันโดย
 เฉพาะถ้าเป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจของผู้คน หรือเกี่ยวกับบุคคลจำนวนมาก
6. ความสนใจของมนุษย์ (Human interest) เป็นเรื่องราวที่
 ดึงดูดอารมณ์ เรื่องราวที่ไม่ปกติ
7. ความมีเงื่อนงำ (Suspense) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วยังไม่คลี่คลาย
 ความสงสัยได้
8. ความแปลกประหลาด (Oddity) เรื่องราวที่ผิดธรรมชาติธรรมดา
 ปรากฏการณ์แปลกประหลาด
9. ความก้าวหน้า - ภัยพิบัติ (Progress and Disaster)
 เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดผลก่อบนมนุษย์ในด้านความเจริญก้าวหน้า หรือในทางตรงข้าม
 เป็นเรื่องความหายนะ
10. เพศ (Sex) เรื่องเพศ ความผิดปกติทางเพศ พฤติกรรมที่เบี่ยง
 เบนรวมไปถึงกิจกรรมทางสังคม

อันที่จริงแล้วเวลาลงมือทำข่าวจริง ๆ เนื่องจากการใช้เกณฑ์ที่จะตัดสินใจว่า เรื่องอะไรควรจะมีคุณค่าเป็นข่าวได้นั้น มักจะมีลักษณะเป็นเชิงสัมพัทธ์ กล่าวคือ มักเป็นการใช้ความรู้สึกตัดสินใจค่อนข้างมากกว่า "รู้สึกว่าเป็นข่าว" เป็นแค่กรณี ๆ ไป ดังนั้นเรื่องคุณค่าของข่าวจึงเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับอัตวิสัยมิใช่น้อย ส่วนเรื่องของความเป็นภาววิสัยนั้นมักเป็นเพียงแค่มโนวิธี (mode) ของกระบวนการทำข่าวที่มีอยู่ในทฤษฎี และหลักการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นเสียมากกว่า (ศิริชัย ศิริกายะ, กาญจนา แก้วเทพ : 2533 : 209)

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถนำมาอธิบายในเรื่องวิธีการคัดเลือกข่าว เพื่อนำมาเสนอเป็นหัวข้อ เนื่องจากการทำงานข่าวบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ต่างก็ทำอยู่ในองค์กรที่ทันสมัย การผลิตงานข่าวนอกจากจะใช้กลยุทธิ์ของทฤษฎีการสร้างสร้งงานแล้ว ยังต้องคำนึงถึงนโยบายขององค์กรควบคู่กันไปด้วย

สัญวิทยา (Semiology) และการวิเคราะห์เชิงสัญวิทยา (Semiological Analysis)

สัญวิทยา (Semiology หรือ Semiotics) นั้น O'Sullivan & others (1985 : 210,214) ได้อธิบายและให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็นการศึกษาในเรื่องของสัญญาณ (Sign) รหัส (Code) และวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญของสัญญาณ และการที่สัญญาณนั้นถูกนำมาใช้ในสังคม (ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ : 2533 : 184 : 186) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า วิชาสัญวิทยา (Semiology หรือ Semiotics) เป็นศาสตร์ทั่วไปที่อาศัยสัญญาณ (Pierre: 1951 - 55) ที่เกี่ยวกับการสร้างความหมาย (Signification) เข้ามาไว้ด้วยแนวคิดเรื่อง "ระบบสัญญาณ" และสร้างความหมายเป็นหัวข้อพื้นฐานสำหรับสาขานิติศาสตร์ ระบบสัญญาณ (Sign) มีคุณสมบัติคล้ายภาษาคงที่ De Saussure ได้ให้ความหมายของ "สัญญาณ" ไว้ว่า คือสิ่งที่สัมผัสใด ๆ ย่อขยายตนะ (อวัยวะสัมผัสทั้งห้า)

และเป็นสิ่งทีคนกลุ่มหนึ่งได้ตกลงใช้สิ่งนั้นเป็นเครื่องหมาย (Mark) ถึงสิ่งอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในสัญญะนั้น เช่น เวลาเราเขียนอักษรคำว่า "มา" โดยที่เราหมายถึง "ตัวมาจริง ๆ" ส่วนที่เป็นเครื่องหมาย (ตัวอักษรที่เขียนคำว่า "มา") นี้เรียกว่า "ตัวหมาย" (signifier) ส่วนตัวมาจริง ๆ นั้นเราเรียกว่า "ตัวหมายถึง" (signified) กระบวนการทั้งหมดนี้เราเรียกว่า "การสร้างความหมาย" (Signification)

สำหรับการเชื่อมโยงระหว่างตัวหมาย (บางทีเรียกว่า "เสียง-ภาพ" ซึ่งหมายถึง สิ่งที่เกิดจากโสตสัมผัส) และสิ่งที่เป็นตัวหมายถึงนั้นมีลักษณะที่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์อันใดอันหนึ่งอย่างชัดเจน โดยหลักการแล้วอะไรก็ตามที่สามารถสร้างประทับใจความรู้สึกที่เกิดจากสัญญะนี้ ไม่จำเป็นจะต้องสอดคล้องไปกับภาพประทับใจความรู้สึกที่เกิดจากสิ่งที่เป็น "ตัวหมายถึง" หมายความว่า การเห็นตัวอักษรที่เขียนคำว่า "มา" ไม่จำเป็นจะต้องให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกแบบเดียวกันกับการได้เห็น "ตัวมาจริง ๆ" จุดนี้เป็นจุดที่สำคัญ และทำให้ตัวเราต้องให้ความสนใจกับระบบสัญญะทั้งระบบเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะในการสื่อสารนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องความหมาย เรื่องการถ่ายทอด เรื่องการแตกตัว (อนุพันธ์ - derive) ทั้งหลายนั้นล้วนแล้วแต่มีที่มาจากระบบสัญญะ และความรู้สึกที่เราเมื่อครอบงำทั้งนั้น ต่างก็มีความนึกแตกต่างความแตกต่าง และต่างก็มีตัวเลือกออกไปหลาย ๆ แบบ (ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบมิใช่โดยบังเอิญ) การเกิดขึ้นของความหมายทั้งหลายนี้ ล้วนถูกควบคุมจากรหัสทางภาษาศาสตร์หรือรหัสของระบบสัญญะ และจากคานิยม (ไม่ว่าจะเป็นคานิยมในทางบวกหรือลบก็ตาม) ที่กำหนดมาจากกฎเกณฑ์ของระบบสัญญะนั้นเอง วิชาสัญญวิทยา คือ วิชาที่ทำการสำรวจธรรมชาติของระบบสัญญะในส่วนที่อยู่นอกเหนือไปจากกฎเกณฑ์ของไวยากรณ์ และกฎแห่งความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยค (วากยสัมพันธ์ - Syntax) ระบบสัญญะทำการควบคุมการสร้างความหมายของตัวบทให้เป็นไปอย่างมีความสัมพันธ์กันอย่างแจ่มแจ้ง และต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละวัฒนธรรม ความหมายที่กล่าวถึงมีทั้ง 2 ระดับ คือระดับความหมายโดยอรรถ

(Denotative) และความหมายโดยนัย (Connotative) "ความหมายโดยนัย" นั้นหมายถึง กลุ่มของความหมายที่มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน (Associations) และ ภาพพจน์ (Image) ที่เกิดขึ้นในแต่ละความคิดของแต่ละบุคคล จากการที่ถูกรกระตุ้น และแสดงออกโดยการ ใช้และการนำเอาสัญลักษณ์มาสมกันเป็นแบบต่าง ๆ ตัวอย่างประกอบ ที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดก็คือ ในกรณีของตำนานปรัมปรา (Myths) ตำนานปรัมปรา เป็นระบบคิดที่มีอยู่ในสังคมดั้งเดิมและเป็นเรื่องราวที่บรรจุไปด้วยค่านิยม นานาชนิดที่มาจาก วัฒนธรรมนั่นเอง ดังนั้นเวลาที่เรารับเรื่องเล่านิทานเหล่านี้ เช่น เรื่องเจ้าหญิงโสนน้อย เรือนงาม หากเราไม่ทราบความหมายของ "เรือนงาม" เราไม่รู้จักค่านิยมที่มีอยู่ใน สัญลักษณ์ เพราะเราไม่ได้มีชีวิตอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกันที่ตำนานเรื่องเล่านี้ถือ กำนัดมา เราขอมไม่อาจจะเข้าถึงความหมายที่นิทานเรื่องนี้ต้องการสื่อสารได้ ตำนาน ปรัมปราเหล่านี้ ใ้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่ง ภัยระบบสื่อสาร เช่น การนั่งเล่า นิทานรอบกองไฟ เป็นต้น

เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การศึกษาสื่อมวลชนก็สามารถนำเอาวิธีการข้างต้น นี้มาใช้ได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะเนื้อหาของสื่อมวลชนประกอบด้วย "คิ้วบท" จำนวนมากมาย คิ้วบทเหล่านี้ ส่วนใหญ่แล้วมักจะมีลักษณะมาจากมาตรฐานเดียวกันเข้าไปเข้ามา และถูก ประกอบขึ้นมาตามกฎเกณฑ์และระบบรหัสที่มีแบบฉบับได้แน่นอนในตัวเอง บ่อยครั้งที่คิ้วบท เหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาจากเรื่องราวที่ประชาชนคุ้นเคยกันอยู่ หรืออาจจะเป็นนิทานปรัมปรา ที่มีบางอย่างแฝงเร้นอยู่เบื้องหลัง หรือสร้างจากภาพลักษณ์ที่มีอยู่ในวัฒนธรรมของทั้งฝ่าย ผู้สร้างและผู้รับคิ้วบทนั้น การประยุกต์เอาสัญลักษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์จะช่วยให้ การค้นหาความหมายของคิ้วบท (ซึ่งเราน่าจะมองในลักษณะของภาพรวมทั้งหมกดีกว่า จะดูเป็นที่ละส่วน) ให้เปิดกว้างหลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่ดีกว่าการที่ความ ความหลักไวยากรณ์ทางภาษา หรือโดยอาศัยการเปิดคูพจนานุกรมที่ละคำ วิธีการของ สัญลักษณ์วิทยานี้จะมีประโยชน์เพิ่มขึ้นเป็นพิเศษในกรณีที่เรากำลังเล่นกับตัวสัญลักษณ์ หรือระบบ สัญลักษณ์ที่มีมากกว่าหนึ่งระบบขึ้นไป (ที่เป็นตัวเป็นคน) และไม่มีพจนานุกรมที่จะใช้ โดย

ส่วนใหญ่แล้วเนื้อหาของสื่อมวลชนมักจะเป็นแบบประเภทหลังนี้ ดังนั้นการทำความเข้าใจกับความหมายของเนื้อหา จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้เรื่องกำเนิดความเป็นมาของวัฒนธรรม และชนิดของเนื้อหาเฉพาะ ๆ แบบต่าง ๆ (Burgelin, 1972) กล่าวไว้ว่า "แน่นอนว่าสื่อมวลชนไม่ได้ทำการสร้างวัฒนธรรมของตัวเองขึ้นมาเป็นการเฉพาะหากทว่ามันจำเป็นต้องเป็นส่วนย่อย ๆ ส่วนหนึ่งของระบบวัฒนธรรมใหญ่ที่สื่อมวลชนนั้นสังกัดอยู่" ยิ่งไปกว่านั้นก็เป็นไปตามทฤษฎีที่โด่งดังมาแล้วในตอนแรก ๆ ว่า สำหรับตัวบทนั้นมันก็มีลักษณะภายในของตัวเอง มันสามารถกำหนดตัวมันเองได้ไม่มากนัก นี่ก็เท่าตีความความว่า ตัวบทนั้นมันสามารถมีเป้าหมายด้วยตัวเองได้ และสามารถที่จะมีความหมายได้ในตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องขึ้นต่อความตั้งใจของผู้ส่ง หรือการเลือกตีความของผู้รับสาร เบอเกลินยังกล่าวเสริมต่อไปอีกว่า "สิ่งที่ยูนอกเหนือตัวสารออกไปนั้นจะเป็นตัวใครหรือตัวอะไรก็ตาม ย่อมไม่สามารถที่จะสร้างความหมายแกลงประกอบย่อย ๆ ของตัวสารนั้นได้เลย"

การนำสัญวิทยาเข้ามาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ จะช่วยให้แนวทางในการค้นหาความหมายของตัวบทที่สื่อสารมวลชนสร้างขึ้น ซึ่งในการศึกษาเรื่องหัวข้อของสื่อมวลชนครั้งนี้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจว่า ผู้ส่งสารมีวิธีการสร้างความหมายให้เกิดขึ้นได้อย่างไร ตลอดจนผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายดังกล่าวที่ถูกส่งมาได้อย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษา ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสาร ด้านการคัดเลือกข่าวสารเพื่อเผยแพร่ต่อประชาชน ปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าว ตลอดจนวิธีการนำเสนอข่าวสารซึ่งสามารถนำมาใช้สนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้ได้โดยแบ่งตามประเภทของสื่อดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์

ชงชัย มหาไทรภพ (2532) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชวนการคัดเลือกข่าว สำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ฉบับ สรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และมติชน ทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกข่าวเฉพาะหน้าแรก ส่วนของหนังสือพิมพ์สยามรัฐและเคลิมิเรอร์ ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวรวมหน้าอื่น ๆ ไปด้วย
2. ปริมาณเนื้อที่ลงข่าวในหน้าแรก รวมหน้าต่อข่าวนั้นมีปริมาณใกล้เคียงกันในหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ ยกเว้นของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งมีปริมาณเนื้อที่ข่าวมากกว่าฉบับอื่นเล็กน้อย ส่วนจำนวนชิ้นของข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีมากกว่าฉบับอื่น ๆ ถึงหนึ่งเท่าตัว
3. ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ มีการลงพิมพ์ข่าวการเมืองมากที่สุด ยกเว้นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งลงข่าวอาชญากรรมมากที่สุด
4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคัดเลือกข่าว ดังต่อไปนี้
  - 4.1 ปัจจัยคุณค่าของข่าว และความสนใจในควมมีอิทธิพลมากที่สุด สองอันดับแรก สำหรับหนังสือพิมพ์สยามรัฐและมติชน
  - 4.2 ปัจจัยความสนใจของผู้อ่านและคุณค่าของข่าว มีอิทธิพลมากที่สุด สองอันดับแรก สำหรับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเคลิมิเรอร์
5. การทำงานของบุุที่ทำหน้าที่คัดเลือกข่าว ของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับที่ศึกษา ทำงานเป็นหมู่คณะ

ดวงศักดิ์ ศรีทามันท์ (2533) ทำการศึกษาเรื่องเนื้อหาข่าวและแนวทางการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่ง ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย จากผลการศึกษาพบว่า บรรณาธิการและหัวหน้าข่าวของหนังสือพิมพ์ เจริญปริมาณ (ไทยรัฐ เคลิมิเรอร์)

จะให้ความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่งถึงขั้นประเด็น หรือคุณค่าของความเป็นชาวที่มีความรวดเร็ว มีความใหม่ สด ทันสมัย ให้ชาวที่มีความใกล้ชิดเป็นอันดับสอง และชาวที่มีผลกระทบ ต่อเนื่อง ชาวที่มีเงื่อนงำ ชาวที่มีความขัดแย้ง ชาวที่มีความเกิน ชาวที่มีความแปลก ประหลาด ในเรื่องของเหตุการณ์ เป็นลำดับถัดมาตามลำดับและจะให้ความสนใจกับชาว ที่มีการรายงานในเรื่องความก้าวหน้า และชาวที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องเพศ เรื่องเกี่ยว กับชีวิตของบุคคล เป็นอันดับสุดท้าย

บาสเกต (1982) ได้ทำการศึกษา "The Art of Editing" เกี่ยวกับกฎของการนำเสนอหัวข้อ พบว่า

จากการศึกษากระบวนการเสนอหัวข้อ ผู้อ่านหัวข้อเป็นสิ่งแรก แล้วจึง อ่านเรื่องราวในขณะที่บรรณาธิการปฏิบัติในทางตรงกันข้าม คือจะอ่านเรื่องราวเป็นครั้งแรก แล้วจึงนำเสนอหัวข้อ บ่อยครั้งที่ความน่าสับสนกับหัวข้อ เพราะบรรณาธิการเข้าใจ เพียงว่าผู้อ่านจะอ่านเพียงเรื่องราวหรือหัวข้อแล้ว ผู้อ่านจะเข้าใจไปถึงสิ่งซึ่งหัวข้อ ชี้แนะ ซึ่งแสดงว่า หากหัวข้อไม่ชัดเจน ดังนั้นถ้าบรรณาธิการหากหัวข้ออย่างรอบคอบ ใฝ่พินิจพิจารณาแล้วจะกระตุ้นผู้อ่านได้ และผู้อ่านจะเข้าใจแจ่มชัด ทำให้ผู้อ่านจะไม่อ่าน เรื่องราวเพียงเพื่อจะหาความหมายจากหัวข้อเท่านั้น ฉะนั้นการนำเสนอหัวข้อจะต้อง เลือกรายละเอียดและกลุ่มคำมาใช้ให้อ่านของ

จากหลักฐานที่ ลอสแอนเจลิส โทมัส ได้ศึกษาพบว่า ห้ามแยก ความคิดออกจากกันในตัวข่าว หรือห้ามแยกกลุ่มคำออกจากบรรทัดเดียวกันใน 1 คอลัมน์ ผู้อ่านหัวข้อจะเห็นการนำเสนอหัวข้อ 1 หน่วย และไม่มีผู้อ่านเอาบรรทัดที่แยกออกไป ทิศตกกันรวดเร็ว โดยไม่เว้นจังหวะ การทดสอบนี้ได้วางแบบทดสอบจากผู้อ่านที่สามารถ เข้าใจการแยกหัวข้อได้อย่างง่ายดาย เหมือนกับที่เขาสามารถทำสิ่งหนึ่ง ซึ่งหยกความ รู้สึกของเขา จนกระทั่งเกิดผลในการทดสอบว่า ผู้เขียนหากหัวข้อควรจะนำเสนอหัวข้อ ควบกลุ่มคำที่ไต่คิดสนใจเลือกมาใช้ กลุ่มคำที่ดีจะช่วยให้เข้าใจความหมายชัดซึ่งอย่าง

รวดเร็วกว่า ดังนั้นแต่ละบรรทัดควรจะเป็นหน่วยเบ็ดเสร็จในตัวเอง ถ้าความหมายของบรรทัดนั้นขึ้นอยู่กับบรรทัดอื่น หัวข่าจะสูญเสียจังหวะซึ่งจะเป็นสาเหตุใหญ่ของคณาคทหรือเภาความหมาย ทำให้เขาใจผิดได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยุ

ศุภวรรณ สัจหงส์ (2532) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร การคาดหวังผลตอบแทน ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการรับฟังข่าวสารของประชาชนกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีรายการข่าวภาคดายทอกของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย" ผลการวิจัยพบว่า ข่าวภาค 7 โมงเช้า เป็นภาคข่าวที่มีจำนวนผู้ฟังมากที่สุด ข่าวภาค 2 ทุ่ม มีจำนวนผู้ฟังน้อยที่สุด

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้รับการประเมินว่ามีความน่าเชื่อถือสูงในฐานะที่เป็นแหล่งข่าว เพราะคุณสมบัติสำคัญคือการนำเสนอข่าวไกรวดเร็วทันคอกเหตุการณ์ ความสามารถในการนำเสนอข่าวไกรวดเร็วกว่าสื่ออื่น การให้ข้อมูลถูกต้อง เชื่อถือได้ และความปลอกภัยในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ไปพูดคุยหรือเลากอ โดยไมคองกลั้วว่าจะมีความผิด

คุณสมบัติที่ส่งผลให้ได้รับความเชื่อถือทำได้แก่ การขาดความกล้าหาญที่จะเสนอข่าวเพื่อกองความยุติธรรมของสังคม ความไม่สามารถในการรายงานข่าว หรือเหตุการณ์ไกร้อย่างละเอียดเจาะลึก และการที่ไม่เสนอข่าวตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง

สมสุข หินวิมาน (2534) ศึกษาวิจัยเรื่อง "วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยกับการสร้างความชอบธรรมของรัฐ : วิเคราะห์รายการข่าวภาคดายทอก" ผลการวิจัยพบว่า

"ข่าว" ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นผลผลิตที่ให้

นำหนักแก่ฝ่ายรัฐมากกว่าหน่วยอื่นในสังคม ทำให้เกิดความขัดแย้งทางบรรทัดฐานกับวิชาชีพสื่อสารมวลชน ที่ต้องเสนอข่าวด้วยความเป็นกลางและความสมดุล

ชาววิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เป็นสื่อสารมวลชนที่อยู่ภายใต้การควบคุมและสั่งการของรัฐบาลโดยตลอด ทำให้องค์กรผู้นับถือข่าวมีความขัดแย้งกันระหว่างอุดมการณ์การทำงานแบบข้าราชการกับอุดมการณ์ของนักวิชาชีพ ซึ่งนำไปสู่การถ่วงดุลกันระหว่างอุดมการณ์ทั้งสอง แต่อย่างไรก็ตามบุคคลากรส่วนใหญ่ยังคงความคิดในการทำงานแบบข้าราชการ ทั้งในลักษณะที่เห็นพ้องและลักษณะความยินยอม

ความเห็นอกเห็นใจจากการอาศัยคุณสมบัติของการสื่อสารด้วยการฟัง การกำหนดเวลาออกอากาศที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ฟัง และการสร้างรูปแบบการนำเสนอในลักษณะเป็นทางการแล้ว ยังพบว่าผลผลิตของตัวบรรยายการชวภาคถ่ายทอดมีลักษณะการทำงานของกลไกทางอุดมการณ์ดังนี้ 1) การเลือกนำเสนอข้อถกเถียงที่สอดคล้องกับครุฑระของรัฐ 2) การให้น้ำหนักข่าวแก่แหล่งข่าวของฝ่ายรัฐบาลมากกว่าส่วนอื่น ๆ 3) การสร้างเทคนิคการประกาศข่าวอย่างเป็นทางการ 4) การสร้างแหล่งอ้างอิงเนื้อหาทั้งจากนักวิชาการและนักวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ 5) การใช้ภาษาสร้างความสัมพันธ์ที่รัฐเป็นศูนย์กลางและคุณลักษณะของประชาชน 6) การเพิกเฉยต่อแหล่งข่าวของฝ่ายตรงข้าม หากเป็นทัศนคติที่ขัดแย้งกับฝ่ายรัฐบาลโดยตรง

การทำงานของกลไกทางอุดมการณ์ดังกล่าว ทำให้ข้อถกเถียงของฝ่ายรัฐมีแนวโน้มถูกนำเสนอในชวภาคถ่ายทอดได้อย่างเต็มที่ และสามารถต่อยอดกับกลุ่มผู้ฟังที่เจาะจงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแรงงาน กลุ่มชวชนา หรือกลุ่มสื่อมวลชน อันจะนำไปสู่บรรยากาศแห่งการยอมรับในความชอบธรรมของรัฐ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโทรทัศน์

ปราโมทย์ รัฐวิจิ (2525) ได้วิจัยเรื่อง "บทบาทของชวโทรทัศน์กับการกำหนดวาระให้กับประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชวสารการสร้งงานในชเขตในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5" (2525-2529) ผู้วิจัยพบว่า

สื่อมวลชนซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ คือ โทรทัศน์โคทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสาร
 ในลักษณะของการให้สภาพภาพแบบคลล มากกว่าการทำหน้าที่หลัก คือการให้ข่าวสาร
 ให้ความรู้แก่ประชาชน ชาวสารทง ๆ ที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์เป็นชาวเกี่ยวกับตัวบุคคล
 เป็นส่วนใหญ่ การเสนอข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อหรือปัญหาทง ๆ เพื่อการรับรู้หรือเพื่อความ
 เข้าใจของประชาชนในประเด็นดังกล่าวมีน้อยมาก ลักษณะของชาวโทรทัศน์ในการกำหนด
 วาระทง ๆ ให้กับประชาชนยังเป็นไปในรูปแบบของชาวเกี่ยวกับตัวบุคคล ผลงานของ
 บุคคล กิจกรรมทง ๆ ของบุคคล จากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น หรือจากผู้บริหารไปสู่
 ประชาชน มากกว่าที่จะเน้นถึงการรับรู้ความเข้าใจของประชาชนขึ้นมาสู่ผู้บริหาร

คุณากร เพชรคง (2533) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ชาวเมืองหลวง
 ทงถิ่น และชาวระดับชาติ ในรายการชาวโทรทัศน์ไทย โดยการวิเคราะห์เนื้อหาชาว
 ในช่วงเวลา 35 วัน จากผลการศึกษาพบว่า

1. บุคคลหรือวัสดุที่เป็นชาว

ชาวที่ไ้รับการนำเสนอส่วนใหญ่มุ่งเสนอชาวเกี่ยวกับบุคคล หรือวัสดุ
 ระดับชาติ ทั้งคานจำนวนและความยาวชาว อันคัยสองชาวบุคคลหรือวัสดุระดับเมืองหลวง
 และอันคัยสุดท้ายคือ ชาวเกี่ยวกับบุคคลหรือวัสดุระดับทงถิ่น

2. ประเภทของชาว

เมื่อพิจารณาจากความยาวของชาว ชาวการเมืองมีความยาวในการ
 นำเสนอมากที่สุด อันคัยสอง ชาวพัฒนา อันคัยสามชาวในพระราชสำนัก อันคัยสี่
 ชาวสังคม อันคัยห้าชาวเศรษฐกิจ อันคัยหกชาวกิจกรรมทหาร อันคัยเจ็ดชาววัฒนธรรม

ถ้าพิจารณาจากจำนวนของชาวพบว่า ชาวพัฒนา มีจำนวนมากที่สุดเป็น
 อันคัยหนึ่ง อันคัยสองชาวการเมือง อันคัยสามชาวสังคม อันคัยสี่ชาวในพระราชสำนัก
 อันคัยห้าชาวเศรษฐกิจ อันคัยหกชาวกิจกรรมทหาร อันคัยเจ็ดชาววัฒนธรรม

3. สถานที่เกิดชาว

พบว่าชาวในเมืองหลวงไ้รับการเสนอมากที่สุด

4. รัศมีความสำคัญของชาว

จากจำนวนและความยาวของชาว เมื่อจำแนกตามรัศมีความสำคัญของชาวแล้ว พบว่าชาวรัศมีชาติใ้รับการนำเสนอมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง ชาวรัศมีเมืองหลวง และอันดับสามชาวท้องถิ่น

อมรพรรณ ชุมโชคชัยกุล (2534) ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของชาวโทรทัศน์ที่มีต่อการให้สื่อนภาพ ผลการศึกษาพบว่า

1. เนื้อหาของชาวโทรทัศน์มีลักษณะเป็นการสร้างความเป็นจริงจากสาระที่มีอยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นการวางโครงร่างไว้ก่อนแล้ว โดยสามารถแบ่งประเภทของเนื้อหาชาวได้เป็น 9 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทจะให้สื่อนภาพในแบบต่าง ๆ กัน

2. การจัดลำดับความสำคัญของชาวโทรทัศน์แบ่งเป็น 2 ส่วน

2.1 ชาวภาค 19.30 น. จะจัดลำดับความสำคัญของชาวตามเหตุการณ์ของชาวเป็นหลักโดยเน้นชาวที่อยู่ในสถานการณ์

2.2 ชาวภาค 20.00 น. จะจัดลำดับความสำคัญของชาวตามความสำคัญของบุคคลจากมากไปหาน้อย คือจัดลำดับความสำคัญของชาวตามลำดับชั้นของสื่อนภาพของบุคคลที่เป็นชาว

3. เนื้อหาชาวโทรทัศน์ที่ให้สื่อนภาพแบบที่ได้มาโดยการสืบทอด มีลักษณะเป็นการเสริมสื่อนภาพ ลงไว้ซึ่งสื่อนภาพ และลดสื่อนภาพที่มีอยู่

4. เนื้อหาชาวโทรทัศน์ที่ให้สื่อนภาพแบบที่ได้มาโดยความสามารถ มีลักษณะเป็นการให้สื่อนภาพใหม่ที่แตกต่างจากที่มีอยู่ การให้สื่อนภาพอีกสื่อนภาพหนึ่งเพิ่มจากเดิมที่มีอยู่ การให้สื่อนภาพในแบบลงที่ไว้ซึ่งสื่อนภาพเดิม การเสริมสื่อนภาพเดิมหรือลดสื่อนภาพเดิม หรือทั้งเสริมสื่อนภาพเดิมและลดสื่อนภาพเดิม